

На початку чергового засідання Президії НАН України 24 березня 2010 року академік НАН України Б.Є.Патон поздоровив академіка НАН України В.П.Семиноженка з обранням на посаду віце-прем'єр-міністра України з гуманітарних питань і побажав йому успіхів.

Учасники засідання заслухали та обговорили доповідь директора Головної астрономічної обсерваторії (ГАО) НАН України академіка НАН України Я.С.Яцківа та співдоповіді співробітників ГАО НАН України доктора фізико-математичних наук Н.Г.Щукіної і кандидата фізико-математичних наук А.В.Шавріної про наукову та науково-організаційну діяльність обсерваторії.

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, О.О.Коноваленко, В.М.Шульга, В.М.Локтев, А.Г.Загородній, Л.В.Губерський, завідувач кафедри астрономії та фізики космосу Київського національного університету імені Тараса Шевченка В.М.Івченко, директор Інституту геодезії та картографії Міністерства охорони навколишнього природного середовища України Ю.О.Карпінський, заступник міністра освіти і науки України М.В.Стріха.

Президія НАН України ознайомила з творчим доробком українських астрономів, зокрема колективу вчених Головної астрономічної обсерваторії.

Було зазначено, що незважаючи на негаразди останніх років, ГАО НАН України продовжує ефективно працювати і посідає почесне місце в світі.

Про це свідчать високі рейтинги та індекси цитування наукових праць працівників ГАО НАН України, активна їх участь у виконанні національних і міжнародних програм фундаментальних досліджень.

В ГАО НАН України, крім фундаментальних досліджень, проводяться також роботи, націлені на вдосконалення спостережної бази, тобто астрономічне і космічне приладобудування, що зазначено в основних напрямках діяльності.

Відзначалась також значна просвітницька діяльність ГАО НАН України, а саме видання двох наукових журналів: «Кинематика и физика небесных тел», «Космічна наука і технологія» та науково-популярного журналу «Світогляд».

Проте у діяльності установи є недоліки і проблеми, на які потрібно звернути першочергову увагу.

Щоб тримати і надалі високий рівень астрономічних досліджень необхідно модернізувати існуючу спостережну базу, яка в ГАО НАН України дещо застаріла і потребує вдосконалення. Такий стан спостережної бази стримує більш широку участь ГАО НАН України в державних науково-технічних програмах.

Щодо поповнення астрономічних кадрів талановитою молоддю, то тут необхідно більш ефективно використовувати тісні зв'язки ГАО НАН України з провідними університетами країни.

Маючи результати світового рівня, у тому числі отримані в провідних астрономічних центрах світу, вчені ГАО НАН України повинні подбати про підготовку узагальнених монографій з основних напрямів наукової діяльності обсерваторії.

Президія НАН України високо оцінила діяльність Головної астрономічної обсерваторії, відзначивши, що установа є гордістю НАН України.

Далі учасники засідання заслухали та обговорили доповідь віце-президента НАН України, голови Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України академіка НАН України В.М.Гейця про основні положення Національної доповіді «Новий курс: реформи в Україні 2010–2015».

У виступі академіка НАН України Б.Є.Патона було наголошено, що впродовж року відбувалася значна активізація зусиль Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України у пошуку відповідей на найбільш гострі питання сучасності і у виробленні прогнозів та рекомендацій щодо виведення країни з системної кризи на шляхи динамічного поступального розвитку.

Національна доповідь, представлена академіком НАН України В.М.Гейцем, є вже другим ґрунтовним документом, який Академія передає вищим органам державної влади.

Підвищений інтерес політикуму, громадськості до першої доповіді – «Соціально-економічний стан України: наслідки для народу і держави», кілька десятків тисяч відгуків і посилок на неї у ресурсах Інтернет свідчить, що Секція обрала дієву форму інтелектуального діалогу з владою і суспільством.

Цю роботу необхідно нарощувати. В Україні галузевими міністерствами щороку готується чимало доповідей з різних важливих, але «вузьких» питань. І вони є переважно ситуативними за своїм характером. Досвід показує, що в Україні лише зусиллями академічної науки можуть створюватися прогностичні і програмні документи, які найбільш глибоко і неупереджено розкривають загальну картину і головні завдання, що стоять перед державою.

Ініціативи Секції суспільних і гуманітарних наук НАН України необхідно підтримати і в плані забезпечення розвитку широких комплексних, міждисциплінарних досліджень. Лише такий шлях дає можливість проникати у саму суть складних проблем, розробляти не ситуативні, а справді стратегічні прогнози і рекомендації.

Учасники засідання заслухали та обговорили доповідь відповідальних редакторів Червоної книги України члена-кореспондента НАН України І.А.Акімова та члена-кореспондента НАН України Я.П.Дідуха «Червона книга України: досягнення та перспективи».

В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, В.Г.Радченко, Л.Г.Руденко, П.Ф.Гожик, К.М.Ситник, член-кореспондент НАН України Т.М.Черевченко.

Президія НАН України відзначила, що нове двотомне видання «Червоної книги України» є вагомим результатом наполегливої праці великого колективу авторів як академічних наукових установ, передусім інститутів ботаніки і зоології НАН України, так і вищих навчальних закладів України. Важливу роль у її виданні відіграли Міністерство охорони навколишнього природного середовища України та Національна комісія з питань «Червоної книги України».

Вкрай важливо, щоб відповідні наукові установи Академії й надалі продовжували вивчати видове різноманіття України та брати активну участь у його збереженні. Робота з отримання та узагальнення інформації щодо червонокнижних видів має проводитися і фінансуватися постійно, а не лише напередодні виходу чергового видання «Червоної книги України». В зв'язку з цим дуже слушною є пропозиція про створення на базі інститутів ботаніки та зоології НАН України постійної групи фахівців, які формуватимуть базу даних з моніторингу стану популяцій як червонокнижних видів, так і тих, які пропонується до неї включити.

В подальшому треба разом з Міністерством охорони навколишнього природного середовища України врахувати та виправити організаційні недоліки, які були виявлені при підготовці до видання «Червоної книги України». Було б доцільно після скасування мораторію на відкриття нових державних програм разом з відповідними міністерствами та громадськими екологічними організаціями порушити питання про започаткування нової державної цільової програми з вивчення та збереження біорізноманіття України, до підготовки та виконання якої має активно долучитися Академія. Обов'язково треба передбачити також участь зоологів і ботаніків Академії в реалізації державної цільової програми щодо змін клімату України.

В цілому робота над «Червоною книгою України» дістала позитивної оцінки Президії НАН України.

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію про проект Звіту про діяльність НАН України у 2009 році; про затвердження головних редакторів «Українського фізичного журналу» та журналу «Semiconductor Physics, Quantum Electronics & Optoelectronics»; також було розглянуто низку кадрових питань та прийнято рішення про нагородження відзнаками Національної академії наук України.

Секретаріат Президії НАН України